

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР

Рецензія на монографію: Уманців Ю. М. Корпоративні структури у глобальному конкурентному просторі: монографія / Ю. М. Уманців. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – 407 с.

Глобалізація світової економіки є додатковим каталізатором процесів корпоративної консолідації та структуроутворення. Інтенсифікація конкуренції на світовому ринку ставить на порядок денний проблему більш активного пошуку шляхів вирішення завдань, пов'язаних із визначенням місця й ролі корпорацій у системі економічних відносин. Світова фінансово-економічна криза актуалізувала це завдання.

Посилує актуальність окресленої проблематики також і те, що сучасний етап розвитку національної економіки багато в чому визначається на рівні загальносвітових економічних тенденцій та обумовлюється все глибшим включенням національних підприємств до системи міжнародних економічних відносин. З огляду на це цілком очевидним є факт, що рецензована монографія присвячена аналізу актуальної як у теоретичному, так і в практичному аспекті проблеми.

Логіка побудови монографії відзначається належною чіткістю. Монографія містить п'ять розділів. У першому розділі автор розкриває особливості формування й розвитку теоретичних підходів до аналізу корпорацій. Розкриваючи економічну природу корпорацій, автор простежує методологічні засади створення й функціонування корпоративних структур. На основі систематизації та узагальнення доробку як українських, так і зарубіжних вчених у монографії зроблено важливий висновок про те, що серед основних стратегічних цілей, які переслідуються компаніями при створенні корпоративних структур, найважливішими, зокрема, є такі як:

□ завоювання олігопольного чи монопольного становища на своєму сегменті ринку;

□ підвищення рівня інвестиційної активності за рахунок консолідації ресурсного потенціалу, що дає змогу здійснювати гнучкішу інвестиційну стратегію, досягати економію на масштабі;

□ досягнення оптимального поєднання сучасних виробничих потужностей та передових наукових результатів;

□ побудова оптимальної кількості технологічних ланцюгів, що дають змогу нарощувати додану вартість продукції.

Другий розділ монографії присвячено розкриттю інституційних основ інтеграції банківського та промислового капіталу, а також визначенню холдингових механізмів інституціоналізації об'єднання фірм. Доведено, що фінансово-промислові групи в Україні поступово стають каркасом національної економіки. На сьогодні в основному завершено період їхнього інституційного оформлення. У монографії зроблено висновок, що загалом українські ФПГ зуміли зберегти свій потенціал на тлі світової фінансово-економічної кризи, а окремі навіть змогли наростити його.

Третій розділ присвячено аналізу особливостей формування механізмів злиття та поглинання, розкриттю ринкових детермінантів розвитку національних моделей корпоративного контролю, а також висвітленню суперечностей становлення українського ринку корпоративного контролю. Привертає також увагу аналіз специфічних особливостей ринку

злиттів і поглинань, що відрізняють його від західної практики процесів консолідації капіталу. Автор робить висновок, що в Україні часто застосовуються прийоми та механізми, раніше апробовані в інших країнах, а тому насамперед слід звернути увагу на такі характерні риси, як:

□ прямий контроль державних регуляторів за процесами злиття та поглинання;

□ низький ступінь використання інструментів організованого фондового ринку при реалізації злиттів та поглинань (більшість угод відбувається не з акціями публічних товариств, а з приватними компаніями);

□ неспроможність суттєвого впливу міноритарних акціонерів на діяльність компанії;

□ у багатьох випадках основний власник компанії є її найвищим менеджером;

□ відсутність прозорої структури власності формально відкритих компаній (кінцевих власників);

□ концентрація в одного власника значно більшого пакета акцій, ніж у західних відкритих компаніях;

□ висока частка угод злиття і поглинання, що здійснюється з використанням офшорів.

У четвертому розділі проведено ґрунтовний аналіз глобалізаційних факторів функціонування корпоративних структур. Автор аргументовано доводить, що глобалізація чинить значний вплив на траєкторію розвитку корпорацій. При цьому зроблено наголос на напрямках впливу світової фінансово-економічної кризи на функціонування корпоративних структур в Україні. П'ятий розділ присвячено розкриттю механізмів удосконалення системи регулювання діяльності корпоративних структур. Автор звертає увагу на те, що держава має вдаватися до виважених заходів регулювання монополістичних проявів, що характерні для сучасних великих корпорацій.

Водночас слід зазначити, що в рецензованій праці авторів слід було б більше уваги приділити розкриттю проблематики управління процесами виходу українських корпорацій на світові ринки основних видів товарів та послуг.

У цілому монографія «Корпоративні структури у глобальному конкурентному просторі» є завершеною науковою працею, що містить обґрунтовані висновки й рекомендації та відповідає вимогам, які висуваються до такого виду робіт. Можна з упевненістю стверджувати, що бібліотека видань з проблем функціонування корпоративних об'єднань поповнилася цікавим виданням, яке продовжує закладати надійний фундамент для аналізу корпорацій.

Олександр ВЛАСЮК, перший віце-президент ДНУ «Академія фінансового управління», член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

